

Díky blahobytu si můžeme rovnost šancí dovolit

Eliška Fialková, donedávna středoškolačka, nyní studentka francouzštiny a čínštiny na Univerzitě Palackého v Olomouci

„Děti se před Vánoce jako divé těší na dárky, ženy propadají stresu při předvánočním úklidu a přípravě vánoční tabule. Snad jen ti muži rozumí Vánocům.“

Takhle vyjádřil svůj pohled na přístup k prožívání Vánoc jeden český pastor na půlnoční mši. V ideální podobě jsou Vánoce svátky klidu, představují pro nás vybočení z každodennosti, které nám dává prostor zamyslet se nad přehlíženými či odsunutými otázkami.

V době podbarvené melodiemi koled, kdy si ještě stále snažíme připomínat zvyky předků, si můžeme více než jindy uvědomovat tradiční rozdělení ženských a mužských rolí a okolnosti současného soužití a soužení mužů a žen. Jako studentka humanitních oborů (zkušenost dívek věnujících se přírodovědnému zaměření může být a je odlišná!) mohu konstatovat, že se možná krátkozrace cítím pramálo ohrožena případným omezováním ve studentském či profesním životě kvůli své ženské přirozenosti. Proženské hnutí již dosáhlo nemalých úspěchů na formálním poli v boji za právní ochranu žen, i v boji za ženské sebevědomí v intimní sféře. Komentování současných společenských tendencí stále častěji spíše poukazuje na krizi mužství, na chlapce postrádající mužské vzory, a muže, kteří se bojí konkurence úspěšných žen.

Stejně pozvolna jako se snáší sněhové vločky na zmrzlou zem se proměňuje i postavení žen v rodině, navzdory viditelným pozitivním změnám ve veřejném životě. Často je navíc jistý posun pouhým optickým klamem, který modifikuje obraz podstaty. Dovolila bych si svá tvrzení demonstrovat na banálních příkladech z běžné rodinné praxe. Po Vánocích přichází již agresivnější svátek – Silvestr. Tehdy může být domácí pohoda často narušena soupeřením manželů o výběr televizního pořadu, který budou sledovat. Z rozličných zkušeností mohu tvrdit, že jsou to většinou ženy, které se nakonec (i když často po litém boji) podřizují výběru partnera. Rodiny, které si to mohou dovolit, často předcházejí podobným rozmíškám koupí dalších televizorů do domácnosti. Problém mužské dominance ve volbě nebo jinak ženské submisivity je tedy pouze odsunut, zdaleka ne vyřešen. Srovnávali-li bychom funkčnost rodiny s více televizory a rodiny s jedním televizorem z hlediska rovných šancí mužů a žen na sledování vytouženého pořadu, můžeme dospět k neodpovídajícím výsledkům. Holt díky blahobytu si jistou rovnost šancí můžeme dovolit.

Boj proti lidským stereotypům je bojem z nejtěžších. Jako v mnoha případech, když chceme s vizí jakéhokoli ideálu věci problematizovat a dělat složitějšími, narážíme i zde na odpor ostatních a nezřídka také na odpor své vlastní vůle. Možná v tomto klání zbytečně pozbýváme humoru. S jinakostí se lépe vyrovnává žerty. Se smíchem se snáze vyrovnáme i sami se sebou.

Ve světle vánočních světel napájených ještě levnou energií lamentují alternativnější občané nad komercializací svátků. Avšak po mnohých svátcích, které nebyly zneužity průmyslem, již neštěknou ani psi, kteří snědli Štěpánovi koledu. Ve středověku oblíbený obyčej, kdy na Štěpána nebylo pána, dnes již v českém vědomí leží ladem pod závěsemi zapomnění. V proudu věků procházely různé svátky velkými ideologickými změnami. V poslední době mám pocit, že idey spíše pozbývají. A tak mě napadá, proč je neobohatit o další rozměry? Vezmeme-li si na paškál onen svátek sv. Štěpána, proč jej nepojmout třeba jako Den bez rozkazů: Na Štěpána není pána. Možná, že bychom brzy zjistili, že tento den bychom mohli klidně nazývat také Dnem mlčících mužů...

Otázka rozdělení ženských a mužských rolí vycházející z jejich fyzické rozdílnosti i kulturní tradice přestavuje problém, který lze definovat snad jen velmi obecně. Soužití mužů a žen by mělo být primárně vnímáno jako soužití lidí (a již je tomu hezká řádka let, co byla žena uznána člověkem). Vzájemná schopnost empatie, tolerance, zdravý egoismus i altruismus představují jen některé z aspektů, které nám mohou pomoci žít spokojeně vedle opačného pohlaví. Společenské podmínky jsou dobře nastaveny a je tedy hlavně na nás, budeme-li hrát podle pravidel. Zkusme si respektování těchto pravidel a pěstování mezipohlavní diskuze předsevzít do nového roku.